



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 295/09-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. D. S., K., zastúpeného advokátkou JUDr. J. M., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co 269/2008-338 zo 16. apríla 2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. D. S. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. júna 2009 doručená sťažnosť Ing. D. S., K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Co 269/200-338 zo 16. apríla 2009.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ 5. septembra 2002 doručil Okresnému súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) žalobu o neplatnosť skončenia pracovného pomeru smerujúcu proti S., a. s. (ďalej len „žalovaný“), ktorou sa domáhal určenia, že výpoveď daná mu žalovaným 24. mája 2002 podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce je neplatná. Sťažovateľ vo svojej žalobe uviedol, že na základe pracovnej zmluvy zo 16. augusta 1982 pracoval u žalovaného v pracovnom pomere, naposledy v pracovnom zaradení ako zástupca riaditeľa pre ekonomiku a obchod na odštepnom závode žalovaného v K. Dňa 24. mája 2002 mu dal žalovaný výpoveď z dôvodu, že v zmysle príkazu riaditeľa odštepného závodu č. 8/2002 z 25. apríla 2002 došlo u zamestnávateľa k organizačnej zmene a k 1. máju 2002 bolo jeho funkčné pracovné miesto zrušené. Sťažovateľ žalobu odôvodnil tým, že žalovaný mu neponúkol iné vhodné miesto. Ak žalovaný vo výpovedi uviedol, že sťažovateľovi bolo ponúknuté miesto vedúceho odboru, nie je to pravda, pretože mu bolo iba oznámené, že takéto miesto môže zastávať, ale žalovaný nevyčkal na rozhodnutie sťažovateľa, či miesto prijme, alebo nie. Navyše, podľa tvrdenia sťažovateľa, žalovaný mal aj iné voľné miesta. Podľa názoru sťažovateľa skutočným dôvodom výpovede bola snaha riaditeľa odštepného závodu o diskrimináciu sťažovateľa ako jemu neprijemnej osoby. V priebehu konania sťažovateľ uviedol, že žalovaný mu ponúkol miesto vedúceho odboru prípisom z 9. mája 2002 doručeným mu 10. mája 2002, v ktorom bola určená lehota na vyjadrenie, či miesto prijíma, do 14. mája 2002. Hoci sťažovateľ požiadal žalovaného o predĺženie tejto lehoty do 20. mája 2002, žalovaný mu nevyhovел, čo vyplýva z listu, ktorý bol doručený sťažovateľovi 13. mája 2002. Iným existujúcim voľným miestom u žalovaného bolo miesto „prevádzkového montéra plynovodov – meranie“, pre ktoré spĺňal sťažovateľ kvalifikačné a zdravotné predpoklady. Napriek tomu mu toto miesto ponúknuté nebolo.

Žalovaný sa v konaní bránil tým, že 9. mája 2002 riadne ponúkol sťažovateľovi voľné miesto vedúceho odboru pre ekonomiku, avšak sťažovateľ sa do 14. mája 2002 k tejto ponuke nevyjadril a toto miesto neprijal. Iné vhodné voľné pracovné miesto žalovaný k dispozícii nemal.

Okresný súd rozsudkom č. k. 19 C 1099/02-216 z 27. októbra 2005 žalobu sťažovateľa zamietol. Vychádzal z toho, že v konaní bolo preukázané, že žalovaný riadne ponúkol sťažovateľovi voľné pracovné miesto zodpovedajúce jeho zdravotnému stavu, kvalifikácii a schopnostiam – miesto vedúceho odboru pre ekonomiku, avšak sťažovateľ

toto miesto v určenej lehote neprijal, pretože nepodpísal dodatok č. 8 k svojej pracovnej zmluve. Žalovaný si teda ponukovú povinnosť riadne splnil.

Krajský súd na odvolanie žalobcu toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie uznesením č. k. 2 Co 69/2006-237 z 18. októbra 2006. V odôvodnení uznesenia krajský súd poukázal na to, že okresný súd vec nesprávne právne posúdil, keď vychádzal z toho, že sťažovateľovi postačovalo ponúknuť jedno z voľných pracovných miest na to, aby v prípade odmietnutia tohto miesta bola splnená podmienka na danie výpovede a nebolo potrebné ponúkať ďalšie voľné pracovné miesta. Navyše okresný súd nevypočul sťažovateľom navrhovaného svedka Ing. L., generálneho riaditeľa žalovaného, ktorý sa mohol vyjadriť k skutočnosti, či u žalovaného v čase výpovede existovali voľné pracovné miesta.

Okresný súd vo veci znova rozhodol rozsudkom č. k. 19 C 1099/02-319 z 27. mája 2008 tak, že žalobu zamietol. Doplnil dokazovanie výsluchom svedka Ing. L. Pokiaľ ide o voľné pracovné miesto u žalovaného „prevádzkový montér plynovodov – meranie“, žalovaný okresnému súdu oznámil, že sťažovateľ nespĺňal podmienky na jeho obsadenie, pretože pre výkon tohto miesta sa vyžadovala odborná spôsobilosť stanovená osobitnými právnymi predpismi a žalobca nebol odborne spôsobilý na výkon tejto práce, a preto okresný súd vychádzal zo stanoviska Inšpektorátu práce v K., z ktorého podľa jeho názoru vyplynulo, že pre výkon tejto práce postačuje zaškolenie odborne spôsobilou osobou, resp. od výrobcu príslušného meracieho zariadenia. Považoval však za otáznе, či by sťažovateľ toto pracovné miesto prijal (išlo o miesto kategórie R – robotnícke), keď neprijal ani miesto zodpovedajúce jeho zdravotnému stavu, schopnostiam a kvalifikácii (miesto vedúceho odboru pre ekonomiku), pre výkon ktorého sa navyše nevyžadovalo ani predchádzajúce zaškolenie.

Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom poukázal na to, že v konaní bolo preukázané, že žalovaný v čase výpovede disponoval dvoma voľnými pracovnými miestami, a to miestom vedúceho odboru pre ekonomiku a miestom prevádzkového montéra plynovodov – meranie. Obe miesta boli pre sťažovateľa vhodné. V súvislosti s funkciou prevádzkového montéra plynovodov – meranie postačovalo zaškolenie sťažovateľa odborne spôsobilou osobou. Toto miesto však žalovaný sťažovateľovi neponúkol vôbec, hoci tak bol povinný postupovať. Je nerozhodné, že išlo

o pracovné miesto kategórie R – robotnícke, a nerozhodné je i to, či by toto miesto sťažovateľ prijal, alebo nie, ak by mu bolo ponúknuté.

Krajský súd tento rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil rozsudkom č. k. 2 Co 269/2008-338 zo 16. apríla 2009. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že ak zamestnanec ponúknutú vhodnú prácu odmietol, zamestnávateľ už nie je povinný ponúkať zamestnancovi inú prácu a podmienka ponúknutia vhodnej práce zamestnancovi je splnená. Tobôž nie je zamestnávateľ povinný ponúkať zamestnancovi takú prácu, ktorá nie je vhodná a zodpovedajúca jeho kvalifikácii ani praxi, lebo by vyžadovala podrobenie sa predchádzajúcej príprave. Ponúknutie ďalšej vhodnej práce by prichádzalo do úvahy iba vtedy, ak by zamestnanec prvú vhodnú prácu neodmietol. Rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 27. mája 2009.

Sťažovateľ svoju sťažnosť podanú ústavnému súdu na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy odôvodnil tým, že rozhodnutie krajského súdu a právne závery v ňom obsiahnuté sú v priamom rozpore so zákonom, preto zásadne popierajú jeho účel a význam, a sú teda arbitrárne. Krajský súd vykladal § 63 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce tak, že zásadne poprel jeho účel a význam. Záver krajského súdu o tom, že ponúknutie ďalšej vhodnej práce prichádza do úvahy iba v prípade, ak prvú vhodnú prácu zamestnanec neodmietol, je v priamom rozpore s § 63 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce. Navyše takýto výklad je celkom nelogický, pretože nie je potom jasné, aký význam by malo ponúkať zamestnancovi ďalšie voľné pracovné miesto potom, ako prvé ponúknuté voľné pracovné miesto prijal. Práve naopak, ponúkať ďalšie vhodné voľné pracovné miesto má význam iba vtedy, ak zamestnanec prvú ponuku odmietol a existujú i ďalšie voľné vhodné pracovné miesta. Taký je zmysel ustanovenia § 63 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce. Rovnaké nedostatky má i záver krajského súdu o tom, že žalovaný nebol povinný ponúknuť sťažovateľovi pracovné miesto, ktoré by si vyžadovalo podrobenie sa predchádzajúcej príprave, pretože je v priamom rozpore so znením Zákonníka práce v znení účinnom v rozhodnom čase.

Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1) Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 269/2008 porušil základné právo Ing. D. S. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2) Rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co 269/2008-338 zo 16. 4. 2009 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3) Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť Ing. D. S. trovy právneho zastúpenia advokátom.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu č. k. 2 Co 269/2008-338 zo 16. apríla 2009, a to z dôvodu, že právny názor, na ktorom je toto rozhodnutie založené, je arbitrárny, pretože popiera účel a zmysel ustanovenia § 63 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na

kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom krajského súdu vyjadreným v rozsudku č. k. 2 Co 269/2008-338 zo 16. apríla 2009, pretože podľa názoru sťažovateľa ustanovenie § 63 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce nemožno vykladať a aplikovať tak, ako to urobil krajský súd, teda tak, že v prípade, ak zamestnanec odmietol jemu ponúknuté jedno vhodné pracovné miesto zamestnávateľom, pre splnenie tejto hmotnoprávnej podmienky výpovede v situácii, ak existujú ešte iné voľné vhodné pracovné miesta pre zamestnanca, sa ich ponuka zamestnancovi už nevyžaduje.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku č. k. 2 Co 269/2008-338 zo 16. apríla 2009 uviedol najmä, že:

„Odvolačí súd podľa § 212 ods. 1, 3 v spojení s ust. § 214 ods. 2 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že neboli dôvody ani pre zmenu ani pre zrušenie rozsudku.

Predmetom tohto konania je neplatnosť výpovede z dôvodu, že pracovníkovi, ktorému bola daná výpoveď pre nadbytočnosť nebola ponúknutá vhodná práca. (...)

V priebehu konania bolo jednoznačne preukázané, že riaditeľ žalovaného k 1. 5. 2002 zrušil funkciu námestníka, ktorú dovtedy vykonával žalobca, preto sa stal nadbytočným, z toho dôvodu 2. 9. 2002 doručil žalobcovi výpoveď zo dňa 24. 5. 2002. Výpoveď bola daná žalobcovi podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, a to z dôvodu, že v zmysle príkazu ROZ č. 8/2002 zo dňa 25. 4. 2002 došlo u zamestnávateľa k organizačnej zmene. Ku dňu 1. 5. 2002 bolo zrušené funkčné pracovné miesto zástupca riaditeľa pre ekonomiku a obchod. Dňa 9. 5. 2002 riaditeľ Ing. D. P. ponúkol žalobcovi voľné funkčné pracovné miesto vedúceho odboru pre ekonomiku, ktorú odmietol a ďalšie práce na OZ neboli pre neho vhodné.

Z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa jednoznačne vyplynulo, že skutočne bola žalobcovi ponúknutá práca vedúceho odboru pre ekonomiku na OZ v K., teda v mieste výkonu práce a táto práca zodpovedala aj kvalifikácii žalobcu. Ponuka bola písomná,

listom zo dňa 10. 5. 2002, v ktorom bolo uvedené, že na prijatie, resp. odmietnutie ponúknutého voľného pracovného miesta mu bola určená lehota do 14. 5. 2002. Ak v uvedenej lehote svoje rozhodnutie prijať ponúknuté voľné pracovné miesto neoznámí a zároveň v tejto lehote nevráti na odbor RLZ podpísané dokumenty, ktoré tvoria prílohu interného listu, bude jeho konanie považované za odmietnutie voľného pracovného miesta, toto bude obsadené inou osobou. Túto žiadosť podpísal riaditeľ útvaru a žalobca ju prevzal 13. 5. 2002. Žalobca žalovanému nedoručil svoje rozhodnutie o prijatí ponúknutého voľného pracovného miesta, a to ani v dodatočnej lehote, ktorú si sám žalobca určil do 20. 5. 2002. Malo sa tak stať po rozhovore žalobcu s generálnym riaditeľom. Ani do 20. 5. 2002 však žalobca neoznámil či prijíma alebo neprijíma ponúknuté voľné pracovné miesto. Generálny riaditeľ Ing. L. ani Ing. D. P. nepotvrdili, že by bol žalobca prijal ponúknutú prácu, a to ani v dodatočne určenej lehote, napriek tomu, že bol výslovne upozornený, že ak svoje stanovisko neoznámí, bude to organizácia považovať za neprijatie ponuky. Žalobca v konaní žiadnym spôsobom nepreukázal, že by ponúknutú prácu prijal. Vychádzajúc potom z ust. § 63 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce so stavom k 24. 7. 2002 odvolací súd dospel k záveru, že zamestnanec nebol ochotný prejsť na inú pre neho vhodnú prácu, ktorú mu zamestnávateľ ponúkol, preto mu bolo možné dať výpoveď pre organizačnú zmenu a keďže táto výpoveď spĺňa aj všetky formálne náležitosti, odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že žalobe o neplatnosť výpovede nie je možné vyhovieť. Súd prvého stupňa rozhodol správne aj o trovách prvostupňového konania, preto odvolací súd podľa § 219 O. s. p. potvrdil napadnutý rozsudok ako vecne správny.

K dôvodom uvedeným v odvolaní odvolací súd udáva, že ponúknutie ďalšej vhodnej práce prichádza do úvahy iba v prípade, ak prvú vhodnú prácu žalobca neodmietol, ale v prípade, že došlo k odmietnutiu vhodnej ponúkanej práce, už nie je zamestnávateľ povinný ponúkať žalobcovi inú prácu, ktorá popri tom nie je vhodná a zodpovedajúca jeho kvalifikácii ani praxi, lebo by vyžadovala podrobenie sa predchádzajúcej príprave.“

Podľa názoru ústavného súdu právny názor krajského súdu v danej veci je zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom, krajský súd na zásadné námietky sťažovateľa zaujal stanovisko, a preto ho aj ústavný súd považuje za ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajský súd dostatočným spôsobom uviedol

dôvody, pre ktoré bolo potrebné odvolanie sťažovateľa považovať za neodôvodnené a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť. V každom prípade tento postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Aplikácia ustanovenia § 63 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce krajským súdom vystihovala jeho účel a zmysel, a preto bolo potrebné sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú odmietnuť.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. septembra 2009